

Trakeny

Katarzyna Kornacka

Konie trakeńskie to jedna z najstarszych i najwybitniejszych niemieckich ras koni gonąckowistych półkrwi, doceniana przede wszystkim ze względu na swoją wszechstronność sportową, pokrój, chęć do pracy z człowiekiem, a także dużą łatwość uczenia się.

Historia rasy

Historia hodowli trakenów zaczęła się w 1732 roku, kiedy to król Fryderyk Wilhelm I założył na ziemiach Prus Wschodnich Królewską Stadninę Koni w Trakehnen – Koenigliche Stutamt Trakehnen. Stadnina powstała na osuszonych terenach pomiędzy Gumbinnen i Stallupönen (dzisiaj rosyjski Gusev i Nesterow), jak się okazało wkrótce, idealnych do hodowli koni. Pierwszy zgromadzony materiał ho-

Współczesny koń trakeński jest dość wysoki w kłębie – zazwyczaj pomiędzy 162-175 cm; posiada szlachetną głowę z dużymi oczami, długą, dobrze ukształtowaną szyję, kłęb dość krótki, ale wysoki i dobrze zarysowany. Pierś jest szeroka, a łopatki długie i skośne. Średnio długi, silny grzbiet kończy się lekko opadającym i dobrze umięśnionym zadem. U trakenów występują wszystkie maści podstawowe, a także maść srokata (tradycja hodowli laciących koni trakeńskich datuje się od czasów przedwojennych z Prus Wschodnich).

Trakeny są koniami wszechstronnego użytku – odnoszą duże sukcesy w skokach, doskonale sprawdzają się w konkurencjach WKW oraz w ujeżdżeniu. Konie tej rasy mają spokojny charakter, są przyjazne, chętne do pracy i szybko się uczą. Trakeny mają swoich zwolenników i sympatyków na całym świecie. Pod patronatem niemieckiego Związku Trakeńskiego (Trakehner Verband), w przeszło 16 krajach działają organizacje zrzeszające hodowców i przyjaceli konia trakeńskiego, a są wśród nich także egzotyczne kraje, jak Paragwaj, Namibia i Brazylia. Wszystkie uznane konie trakeńskie posiadają palenie rasowe, czyli

znak łopat losia wypalonych na lewym udzie. Prowadzone są również księgi stadne. W Polsce hodowla koni trakeńskich prowadzona jest przez Polski Związek Trakeński (Związek Hodowców i Przyjaciół Wschodniopruskiego Konia Pochodzenia Trakeńskiego) istniejący od 1993 roku.

▲ Stadnina w Trakenach – boksy w stajni czołowej.

52 Świat Koni

RASY KONI

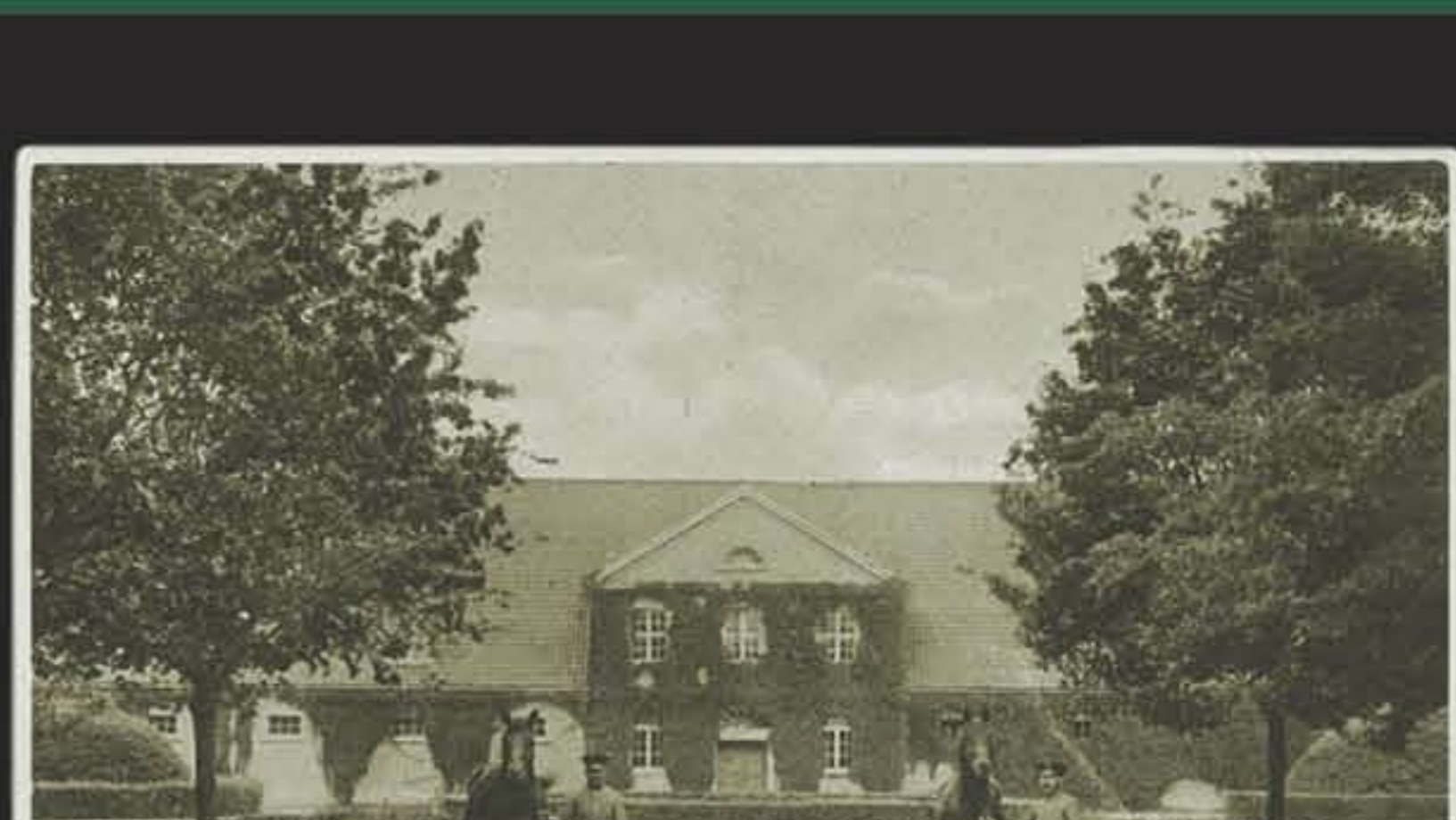
dowlany to lokalna rasa niewielkich, energicznych, bardzo wytrzymałych kuców rasy Schweiken, używanych w rolnictwie Prus Wschodnich od wieków. Następnie wybrano najlepsze ogiery z siedmiu królewskich stad i dołączono do obecnego już stadła w Trakenach, gdzie dopuszczano je do wybranych klaczy Schweiken. Jednakże zasadnicze znaczenie w kształtowaniu rasy miały konie pełnej krwi angielskiej i arabskiej – do dnia dzisiejszego % krwi arabskiej (oo) i angielskiej (xx) jest niezwykle wysoki. W sumie początkowe stadło liczyło około 1100 koni, w tym 500 klaczy matek. Surowa selekcja wkrótce zaowocowała wysoką klasą koni kawalerskich i eleganckich koni pociągowych, choć stadło było ciągle mieszańką najrozmaitszych typów i ras.

Współczesna rasa trakeńska zapoczątkowała się dopiero w XIX wieku, kiedy to dzięki odpowiedniej i rygorystycznej selekcji materiału hodowlanego, stanowiącemu ogierami pełnej krwi angielskiej, stosowaniu intensywnego wychowu młodzieży i obfitemu żywieniu, pogłowiu stało się bardziej wyrównane i otrzymano typ kalibrowego, eleganckiego konia wierzchowego o zrównoważonym, lecz energicznym temperamencie. Tylko te klacze i ogiery, które pomyślnie przeszły próbę dzielności na torze wyścigowym oraz w wyczerpujących polowaniach par force mogły być używane do hodowli i umieszczone w zamkniętej księdze stadnej – nota bene najstarszej księdze stadnej koni gonąckowistych półkrwi na świecie. Tak było do roku 1944.

Warto wspomnieć, że przed zjednoczeniem Niemiec w 1871 roku, hodowla koni opierała się głównie na rasach lokalnych, czyli hodowanych na terenach obecnych landów. W rezultacie konie hodowane w okolicach Hanoweru są znane jako konie hanowerskie, a konie z Westfalii jako konie westfalskie. Jednakże trakeny są wyjątkiem, jeśli chodzi o nazewnictwo, bo niezależnie od miejsca urodzenia zawsze nazywane są trakenami. Dlatego też licencjonowane ogiery trakeńskie są często używane do uszlachetnienia wszystkich pozostałych ras regionalnych.

Upadek stadniny w Trakenach i powstanie Trakehner Verband

Pod koniec II wojny światowej, w październiku 1944 roku, na tereny Prus Wschodnich zbliżała się nieunikniona fala

▲ Stadnina w Trakenach - widok stajni czołowej

wojsk sowieckich. Podjęto więc desperacką decyzję ewakuacji stadła, około 800 koni, w tym wiele wysokoźrebnych klaczy, na zachód. Niestety nie dość szybko. Część znakomitego materiału hodowlanego, dopiero co z trudem odbudowanego po zniszczeniach I wojny światowej, miała

być na zawsze utracona. Wiele z tych koni, które opadły z sił, źrebaki odłączone od matek zostało pozostawionych za uciekającym stadłem, wiele zginęło z wycieńczenia, duża część dostała się w sowieckie ręce. W końcu, po okrażeniu przez oddziały sowieckie na (na wpuł zamrażającym) Zalewie Wiślanym większość koni utopiła się bądź zamarzła pod pękającym lodem... Do Niemiec Zachodnich dotarło jedynie 28 koni urodzonych w stadninie w Trakenach

▲▼ Stadnina w Trakenach – budynek główny a przed nim pomnik ogiera Tempelhuber.

Świat Koni 53

▲ Ogier MÜNCHHAUSEN (E.H. Hohenstein - Mohndblüte po Königstein), pod Fią Skarsoe. Fot. Barbara Schnell.

oraz klacze wschodniopruskie (to one właśnie stanowią podstawę hodowlaną dla dzisiejszej rasy koni trakeńskich). W 1947 roku w RFN powstał dzisiejszy Związek Trakeński, Trakehner Verband, oraz nowa wspólna Księga Hodowlana dla koni tra-

keńskich i wschodniopruskich. Konie, które znalazły się w rosyjskiej strefie okupacyjnej (90%) zostały wywiezione w głąb ZSSR (do Kirowa nad Donem).

Tak jak i w przeszłości, tak i teraz rasa ta jest bardzo rygorystycznie selek-

cjonowana. Trakeny przechodzą pierwsze oceny hodowlane w wieku 3 (klacze) i 2 lat (ogierzy). W Niemczech, kryteria wyboru ogierów są tak ostre, że tylko 1-4% z wystawianych młodziaków przechodzi do dalszej selekcji i treningu. Wszystkie wybrane ogiery muszą w wieku 4 lat przejść i zaliczyć tzw. test 100-dniowy (zakładając treningowy. Pod koniec treningu (trwającego 100 dni – stąd nazwa) ogiery dostają

▲ Ogier GRAFENSTOLZ zwycięzca Mistrzostw Świata Młodych Koni WKW w 2003 w Lionie. Fot. Julia Rau.

▲ Ogier SCHNEESTURM, wybitny skoczek, syn legendarnego Abdulla. Fot. Julia Rau.

▲ Ogier TANNENHOF'S SOLERO TSF (Hyllos - Siri Arabella po Polargeist) pod Anja Piłnke. Fot. Robert Pytlński.

54 Świat Koni

RASY KONI

odpowiednią ilość punktów za udział w poszczególnych etapach – ujeżdżenie, skoki, cross, ale także m.in. za takie cechy, jak: temperament, wykorzystanie paszy, chęć pracy z człowiekiem oraz ogólnie za pokrój i poszczególne chody. W tym roku obchodzona jest na świecie 275 rocznica powstania hodowli trakeńskiej.

Trakeny w Polsce

W czasie ewakuacji na zachód, Trakehnen Hengstmarkt Neumünster 2006 oraz niezwykle udany pokaz ogiera Czar (hod. Andrzej Przeczowski) na światowym pokazie ogierów sportowych w Münster – Handorf. Od tego roku Związek Hodowców i Przyjaciół Wschodniopruskiego Konia Pochodzenia Trakeńskiego może przedstawiać stawkę koni w Neumünster, a polskie ogiery biorą udział w w koerungu na różnych prawach z niemieckimi.

2007 – powstaje pierwszy zakład treningowy dla ogierów trakeńskich w Polsce.

2008 – jako pierwsza księga hodowlana na świecie Związek Hodowców i Przyjaciół Wschodniopruskiego Konia Pochodzenia Trakeńskiego wprowadzi powszechny obowiązek prób dzielności dla klaczy warunkujący uzyskanie Licencji.

▲ Palenie trakeńskie. Fot. Tomasz Siedlanowski.

Ze względu na nieścisłość tej nazwy, od 1948 r. traken istniał jako koń mazurski (czyli wschodniopruski trakeński pochodzenia), a od 1962 r. połączono go z rasą poznańską tworząc konia wielkopolskiego. W innych krajach hodowane konie trakeńskie w czystości rasy i prowadzone odrębne księgi hodowlane, tymczasem w Polsce koń trakeński był zapisany w Księdze Stadnej Koni Wielkopolskich (Kwkp.) jako wielkopolski, ale oczywiście nie każdy koń wielkopolski może być uważany za trakena.

Warto wspomnieć, że dopiero w 2005 r. do Biura Związku Trakeńskiego i Polynowa zgoda Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na prowadzenie Księgi Hodowlanej Koni Rasy Trakeńskiej w Polsce. Prawo do wpisu do księgi hodowlanej będą miały źrebki po rodzicach, którzy brali udział w przeglądach hodowlanych koni trakeńskich, a wcześniej miały zweryfikowany rodowód. W Polsce stadło podstawowe liczy około 500 klaczy.

Konie trakeńskie to wszechstronne konie wierzchowe, zdobywające laury we wszystkich dyscyplinach sportowych, ale też doskonałe konie dla zwyczajnych amatorów jeździectwa, niebiorących udziału w zawodach, ale doceniających wielką urodę, elegancję i miękkie chody tej rasy. Są to również doskonałe konie dla całej rodziny, przede wszystkim ze względu na swoją zrównoważony charakter. Kupując trakena z uznanej hodowli, klient ma pewność, że kupuje nie tylko pięknego konia, ale doskonale okaz rasy utrzymywanej na najwyższym poziomie.

Autorka dziękuje Pani Monice Machłowicz z Hodowli Koni Trakeńskich Szabruk oraz Panu Tomaszowi Siedlanowskiemu z Trakeńskiej Stajni Księżno za nieocenioną pomoc w napisaniu artykułu.